

SUHF:s Expertgrupp för lärosätesbiblioteken

Avrapportering till SUHF:s styrelse vid slutet av mandatperioden 2023-2024.

Bakgrund

SUHF:s styrelse inrättade i december 2020 Expertgruppen för lärosätesbiblioteken. Expertgruppen ersatte den tidigare styrgruppen för Forum för bibliotekschefer, nätverket för sektorns bibliotekschefer.

Uppdrag under mandatperioden 2023 – 2024

SUHF:s expertgrupp för lärosätesbiblioteken ska, i nära samarbete med bibliotekscheferna inom sektorn, bevaka och arbeta med aktuella frågor som berör forskningsbiblioteken och som är relevanta för SUHF:s medlemmar. Expertgruppen ska följa olika utredningar inom området samt ge SUHF:s styrelse underlag till remissvar, inspel, etc. Expertgruppen ska även föreslå representanter till nationella styr- och referensgrupper som organiseras av exempelvis Kungl. Biblioteket (KB). KB har ett uppdrag för samordning av de svenska universitets- och högskolebiblioteken och är därför en viktig samarbetspartner.

Bibliotekschefernas nätverk, Forum för bibliotekschefer, är en viktig kontakt för expertgruppen. Expertgruppen bör verka för att Forums konferenser sprids över olika lärosäten.

Expertgruppen har en undergrupp för bibliometrifrågor, Arbetsgruppen för bibliometri.

Expertgruppen ska vid behov rapportera till presidiet/styrelsen och vid förbundsårsamlingens möten. Det ingår i expertgruppens uppdrag att kommunicera gruppens arbete med berörda lärosätesfunktioner, relevanta nätverk, myndigheter och andra intressenter. En skriftlig rapport ska lämnas vid mandatperiodens slut. Aktiviteter som innebär en kostnad för förbundet ska godkännas av SUHF:s presidium.

Områden av särskild vikt för mandatperioden 2023 – 2024 är:

- Verka för att utveckla en god och effektiv infrastruktur för lärosätenas informationsförsörjning och vetenskapliga kommunikation som stöd för utbildning, forskning och samverkan av högsta kvalitet. Frågor som rör öppen vetenskap och digitalisering ska särskilt uppmärksammas.
- Följa KB:s uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för öppen vetenskap i den del som berör lärosätesbiblioteken och vid behov ge inspel till arbetet.
- Se över och vid behov uppdatera den överenskommelse om samarbete som finns mellan SUHF och KB.

Ledamöter under mandatperioden 2023 – 2024

Gustav Amberg, rektor vid Södertörns högskola, ordförande

Sara Kjellberg, bibliotekschef vid Malmö universitet, verkställande ledamot

Ann-Sofie Axelsson, bibliotekschef vid Chalmers

Lars Burman, bibliotekschef vid Uppsala universitet (t.o.m. 2023-12-31)

Anna Cregård, förvaltningschef vid Högskolan i Borås

Hanna Gadd, bibliotekschef vid Högskolan Väst (fr.o.m. 2024-01)

Jonas Gilbert, bibliotekschef vid Högskolan i Borås
Dieter Müller, vicerektor vid Umeå universitet
Miriam Nauri, bibliotekschef vid Karolinska Institutet
Kristoffer Palage, bibliotekschef vid Luleå tekniska universitet
Morgan Palmqvist, bibliotekschef vid Göteborgs universitet
Wilhelm Widmark, bibliotekschef vid Stockholms universitet
Gustav Stark, Sveriges förenade studentkårer
Linda Gerén, senior rådgivare, SUHF:s kansli

Expertgruppens möten under 2023 – 2024

Expertgruppen för lärosätesbiblioteken hade under 2023 nio möten. Tre av dessa var längre fysiska möten och resterande genomfördes digitalt. Under 2024 genomfördes tio möten varav två genomfördes fysiskt och åtta digitalt.

Konferenser

Expertgruppen har årligen arrangerat en vårkonferens och en höstkonferens för medlemslärosätenas bibliotekschefer. För att stimulera engagemang och delaktighet bland medlemslärosätena har Expertgruppen verkat för att konferenserna ska äga rum på varierande lärosäten. Vårkonferensen genomförs normalt på ett lärosäte utanför Stockholm medan höstkonferensen genomförs i Stockholmsområdet. Konferenserna ligger över två dagar, från lunch till lunch.

Vårkonferensen 2023 genomfördes på Karlstads universitet. Under konferensen genomfördes en workshop i form av Open Space där deltagarna hade skickat in förslag på teman i förväg. Kungl. Biblioteket (KB) deltog och bibliotekscheferna diskuterade gemensamma frågor med KB.

Höstkonferensen 2023 genomfördes på KTH i Stockholm. Under konferensen genomfördes en workshop med AI-tema, diskussioner om samverkan och besök av Kungl. Biblioteket.

Vårkonferensen 2024 genomfördes i samarbete med Luleå tekniska universitet. Temat för konferensen var *Lärosätesbibliotek i (tider av) förändring*. Frågor som behandlades var bland annat

- Framtidens utmaningar för lärosätesbiblioteken
- Presentation och visning av universitetsbiblioteket vid LTU samt aktivitetsbaserad kontorsmiljö
- Lärosätesbibliotekens bidrag till totalförsvaret
- AI i biblioteksverksamhet

Höstkonferensen 2024 genomfördes i Stockholm. Vårdlärosäten för konferensen var Gymnastik- och idrottshögskolan (dag 1) samt Sophiahemmets Högskola (dag 2). Konferensen startade på Kungl. Musikhögskolan med visning av biblioteket och lunch. Konferensen fokuserade på strategiska nationella samarbetsfrågor såsom BIBSAM:s handlingsplan och hur lärosätesbiblioteken jackar in i utredningen av lärosätenas e-infrastruktur. Representanter från KB deltog under hela konferensen.

Flera webinarium med olika tema genomfördes under perioden, se nedan för mer information.

Viktiga frågor under mandatperioden

Under mandatperioden har Expertgruppen bland annat arbetat med följande:

- Det var ingen ordinarie remissrunda för det förslag till *Nationella riktlinjer för öppen vetenskap* som KB arbetade fram men det gick att lämna öppna inspel. Expertgruppen bidrog till SUHF:s kommentar till riktlinjerna (2023).

- Underlag till SUHF:s yttrande över betänkandet *Inskränkningarna i upphovsrätten* (SOU 2024:4)
- Det finns många utmaningar kring bibliotekens köp av e-böcker gällande pris och former för tillgång. En arbetsgrupp undersökte detta (2023) och ett webinarium för bibliotekschefer genomfördes för att diskutera underlaget (2024).
- Bibliotekens roll för att integrera medie- och informationskunnighet (MIK) i utbildningar undersöktes av en tillfällig arbetsgrupp på uppdrag från Expertgruppen (2023) – Arbetet rapporterade i ett webinarium riktat även till undervisningsansvariga chefer eller samordnare vid lärosätesbiblioteken (2024).
- Under perioden har ett arbete pågått för att utveckla samverkansformerna med KB. En av Expertgruppen och KB gemensamt utformad enkät kring samverkansfrågor skickades ut till Forums alla bibliotekschefer med frågor kring aktuella samverkansområden (2023). En planeringsgrupp för samverkansarbetet, med representanter från Expertgruppen och KB, sattes samman under 2022 varefter det beslutades att inrätta gruppen som ett mer permanent samverkansutskott för att få en smidigare överhörning och dialog mellan KB och lärosätesbiblioteken (2024).
- Ett webinarium om medieförsörjning tillsammans med KB genomfördes baserat på den utredning som KB initierat. Webbinariet var även öppet för ansvariga för medier på lärosätesbiblioteken (HT 2024)
- Ett webinarium om kris och beredskap tillsammans med KB baserat på utredning av KB, även öppet för andra ansvariga på lärosätesbiblioteken genomfördes (HT 2024)
- Ett ställningstagande kring fjärrlåneavgifter för artiklar har tagits fram och delats. Detta diskuterades även vid höstkonferensen och flertalet av lärosätena är överens om att testa att inte ta avgifter av varandra (2024).
- AI i ett biblioteksperspektiv. Vid vårkonferensen 2024 diskuterades behovet av en arbetsgrupp med fokus på AI (i likhet med arbetsgruppen för bibliometri). Detta för att samverka kring biblioteksperspektiv på AI inom *Forum för bibliotekschefer*. En uppdragsbeskrivning togs fram av en tillfällig arbetsgrupp och diskuterades i Expertgruppen. En nomineringsprocess genomfördes under november och gruppen utsågs i slutet av 2024. Gruppen består av sju medarbetare från lika många lärosätesbibliotek samt en medarbetare från KB. Gruppen arbetar under en första period från 1 januari 2025 till 30 juni 2026. Åtterrapporering görs minst 2 gånger under 2025 – i april samt november.
- Under hela perioden har det skett mycket omvärldsbevakning av öppen vetenskap och avtal i samverkan även med **SUHF:s samordningsgrupp för öppen vetenskap**.

Förslag till verksamhet för en ny mandatperiod 2025 – 2026

För kommande mandatperiod föreslås att Expertgruppen fortsätter att, liksom under innevarande mandatperiod, arbeta med aktuella frågor som berör forskningsbiblioteken och som anses relevanta för SUHF:s medlemmar. Expertgruppen ska även framgent följa olika utredningar inom området samt ge SUHF:s presidium och styrelse underlag till remissvar, inspel, etc.

Expertgruppen ska även, liksom tidigare, föreslå representanter till nationella styr- och referensgrupper som organiseras av exempelvis Kungl. Biblioteket (KB) samt samverka med och stödja bibliotekschefernas nätverk, Forum för bibliotekschefer.

Utöver ovanstående uppdrag föreslås att Expertgruppen under kommande mandatperiod arbetar med följande frågor:

- Utvecklingen av en god och effektiv infrastruktur för lärosätenas informationsförsörjning och vetenskapliga kommunikation som stöd för utbildning, forskning och samverkan av högsta kvalitet. Frågor som rör öppen vetenskap och digitalisering ska särskilt uppmärksammas.
- Kurslitteratur ur olika aspekter, vilket t. ex. relaterar till öppna lärresurser och bibliotekens möjligheter att köpa svenska e-böcker.
- Lärosätesbibliotekens roll för medie- och informationskunnighet och AI- litteracitet.
- Tillämpning av AI i bibliotekens verksamheter.